

NÕUKOGU SOOVITUS,

9. juuli 2013,

milles käsitletakse Rootsi 2013. aasta riiklikku reformikava ning esitatakse nõukogu arvamus Rootsi lähenemisprogrammi (2012–2016) kohta

(2013/C 217/21)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarve seisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamise ennetamise ja korrigeerimise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Ülemkogu kiitis 26. märtsil 2010 heaks komisjoni ettepaneku käivitada uus tööhõive ja majanduskasvu strateegia „Euroopa 2020”, mis põhineb majanduspoliitika tõhustatud koordineerimisel ning keskendub esmatähtsatele valdkondadele, kus on vaja võtta meetmeid Euroopa jätkusuutliku majanduskasvu ja konkurentsivõime suurendamiseks.
- (2) Nõukogu võttis 13. juulil 2010 vastu soovitusel liikmesriikide ja liidu majanduspoliitika üldsuuniste kohta ajavahemikuks 2010–2014 ning 21. oktoobril 2010 otsuse liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta; ⁽³⁾ mõlemat dokumenti koos nimetatakse koordsuunisteks. Liikmesriike kutsuti üles võtma koordsuuniseid arvesse oma majandus- ja tööhõivepoliitikas.

(3) 29. juunil 2012 võtsid liikmesriikide riigipead või valitsused vastu majanduskasvu ja töökohtade loomise kokkuleppe, millega loodi sidus tegevusraamistik liikmesriikide, ELi ja euroala tasandil, kasutades selleks kõiki võimalikke hoobasid, vahendeid ja poliitikasuundi. Nad otsustasid, milliseid meetmeid võtta liikmesriikide tasandil, eelkõige väljendades täielikku pühendumust strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide saavutamisele ja riigipõhiste soovitude rakendamisele.

(4) 10. juulil 2012 võttis nõukogu vastu soovitusel ⁽⁴⁾ Rootsi 2012. aasta riikliku reformikava kohta ja esitas arvamuse Rootsi 2012.–2015. aasta lähenemisprogrammi kohta.

(5) 28. novembril 2012 võttis komisjon vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi ning see sündmus märkis 2013. aasta majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta algust. Samuti 28. novembril 2012 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 põhjal vastu häiremehhanismi aruande, määratleti Rootsit liikmesriigina, mille olukorda tuleb põhjalikult analüüsida.

(6) Euroopa Parlament on kooskõlas määrusega (EÜ) nr 1466/97 nõuetekohaselt kaasatud Euroopa poolaasta raames toimuvasse ning 7. veebruaril 2013 võttis ta vastu resolutsiooni tööhõive- ja sotsiaalsete aspektide kohta 2013. aasta majanduskasvu analüüsis ja resolutsiooni 2013. aasta majanduskasvu analüüsi täiendamise kohta.

(7) Euroopa Ülemkogu kiitis 14. märtsil 2013 heaks finantsstabiilsuse tagamise ja eelarve konsolideerimise prioriteedid ning majanduskasvu hoogustamise meetmed. Ülemkogu toonitas vajadust saavutada diferentseeritud ja majanduskasvu soodustav eelarve konsolideerimine, taastada tavapärasel majandusele laenu andmise tingimused, edendada majanduskasvu ja konkurentsivõimet, tegelda töötuse probleemiga ja majanduskriisi sotsiaalsete tagajärgedega ning moderniseerida avalikku haldust.

(8) 10. aprillil 2013 avaldas komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 5 alusel Rootsi suhtes läbi viidud põhjaliku analüüsi tulemused. Komisjoni analüüsi põhjal võib järeldada, et Rootsis esineb makromajanduslik tasakaalustamatus, mida tuleb jälgida ja millega seoses tuleb võtta poliitikameetmeid. Eelkõige tuleb pöörata jätkuvalt tähelepanu makromajanduslikele suundumustele seoses erasektori võlaga ja finantsvõimenduse vähendamisega, samuti veel olemasolevale ebatõhususele eluasemeturul. Kuigi jooksevkonto suure ülejäägiga ei kaasne samalaadseid riske nagu suure puudujäägi puhul, jälgib komisjon jätkuvalt jooksevkonto suundumusi Rootsis.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.

⁽³⁾ Kehtivad 2013. aastal vastavalt nõukogu 22. aprilli 2013. aasta otsusele 2013/208/EL liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta (ELT L 118, 30.4.2013, lk 21).

⁽⁴⁾ ELT C 219, 24.7.2012, lk 85.

- (9) 19. aprillil 2013 esitas Rootsi oma 2012.–2017. aasta stabiilsusprogrammi ja oma 2013. aasta riikliku reformikava. Selleks et võtta arvesse nende kahe programmi omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (10) Lähtudes lähenemisprogrammide määruse (EÜ) nr 1466/97 alusel antud hinnangust, on nõukogu seisukohal, et programmi eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2013. aasta puhul usutav. Valitsus prognoosib aastateks 2013 ja 2014 SKP kasvu vastavalt 1,2 % ja 2,2 %, samas kui komisjoni prognoosid on 1,5 % ja 2,5 %. Lähenemisprogrammis visandatud eelarvestrateegia eesmärk on tagada riigi rahanduse pikaajaline jätkusuutlikkus, järgides Rootsi eelarveraamistiku reegleid, kaasa arvatud eesmärki, et majandustsükli jooksul oleks valitsemissektori netolaenuandmise ülejääk keskmiselt 1 % SKP-st. Valitsemissektori eelarve läks 2011. aasta väikesest, 0,2 % ülejäägist 2012. aastal 0,5 % puudujääki. Lähenemisprogrammis kinnitatakse varasemat keskpika perioodi eesmärki, milleks on -1,0 % SKP-st. Keskpika perioodi eesmärk vastab stabiilsuse ja kasvu pakti nõuetele. Lähenemisprogrammis on prognoositud, et komisjoni ümberarvutatud valitsemissektori struktuurne eelarvepositsioon paraneb, minnes aastate 2012–2013 väikeselt, ligikaudu 0,4 % puudujäägilt 2014. ja järgnevatel aastatel ülejääki. Seepärast on tõenäoline, et programmiperioodi jooksul keskpika perioodi eesmärk täidetakse. Lähenemisprogrammis sisalduva teabe kohaselt ületaks valitsemissektori kulutuste kasv, arvestamata riigi omal äranägemisel võetavaid tulumeetmeid, aastatel 2012 ja 2013 SKP võimaliku keskpika perspektiivi kasvu kontrollmäära, kuid 2014. aastal jääks alla selle. Isegi kui arvestada võimalikke 2014. aasta täiendavaid kindlaksmääramata meetmeid, on eelarveeesmärkide täitmata jäämise risk piiratud. Võlamäär on alla 60 % SKP-st ning lähenemisprogrammi kohaselt peaks see aastal 2013 ajutiselt tõusma 42 protsendini SKP-st, kuid langema 2015. aastal jälle alla 40 % SKP-st. Komisjon prognoosib, et võlg langeb 2014. aastal 39 protsendini.
- (11) Erasektori suur võlakoorem (2012. aastal 235 % SKP-st) on endiselt muret tekitav. Majapidamiste võlad, mis on ligikaudu 80 % SKP-st ehk umbes 170 % kasutada olevast sissetulekust, on alles hiljaaegu stabiliseerinud ega hakka lähitulevikus tõenäoliselt vähenema, arvestades laenude jätkuvat kasvu ja hüpoteeklaenude tagasimaksmise aeglast tempot. Praegune intressimaksete mahaarvamine maksustatavast tulust ja madalad korduvad kinnisvaramaksud soodustavad võlguolekut Rootsi eluasememaksude valdkonnas ja aitavad kaasa kõrge võlakoorma tekkele. Peale selle näitab suhteliselt suur lõhe laenude ja uuteks investeerimiseks suunatava omakapitali efektiivsete maksupiirmäärade vahel ettevõtete jätkuvat soodumust kasutada pigem laenukapitali. Rootsi piiras hiljuti kontsernisestest intressikulude maksustatavast tulust mahaarvamist, ent ei ole kehtestanud kõikehõlmavat süsteemi, et korrigeerida kalduvust kasutada maksudeks pigem laenu- kui omakapitali. Ettevõtete võlatase on endiselt kõrge, moodustades 149 % SKP-st.
- (12) Ehkki Rootsi eluasemeturg on viimasel ajal olnud stabiilne, on tegemist võimaliku ebastabiilsuse allikaga. Pakkumise poole pealt iseloomustavad Rootsi eluasemeturgu mõningased ebatõhusused, mis võivad aidata ajada eluasemete hinnad kõrgeks ja tuua kaasa soovimatut seotust. Rootsi ehitusinvesteeringud on poole väiksemad kui teistes Põhjamaades, seda nii suhtarvuna SKP-st kui ka elanike arvu kohta. Praegu kulub uue projekti käima-lükkamiseks sageli mitu aastat, sest kohalikus omavalit-suses käivad asjad pikaldaselt. Nende protsesside ratsio-naliseerimine muudaks eluasemete pakkumise paindliku-maks, soodustaks konkurentsi ehitussektoris ja vähendaks ehituskulusid. Reforme on vaja üüride kehtestamise süsteemis, et turujõudude toimele oleks turul optimaalne hulk vastuvõetava hinnaga üürielanispindu. Elamuturu ebatõhususte kõrvaldamine aitab tõenäoliselt vähendada ka majapidamiste võlataset, sest need küsimused on omavahel seotud.
- (13) Rootsis on noorte ning rändetaustaga ja madala kvalifi-katsiooniga inimeste töötuse protsent üldiselt tunduvalt suurem kui ülejäänud tööelise elanikkonna hulgas ja ka üle ELi keskmise taseme. Rootsi on võtnud suure hulga uusi asjakohaseid meetmeid, et see probleem lahendada. Meetmed, mis on suunatud rändetaustaga inimeste tööturule lõimimisele, on juba andnud esimesi tulemusi töötuse määra langemise näol, kuid on vaja jätkuvaid pingutusi, et vähendada lõhet nende ja ülejäänud elanik-konna vahel. Noortele ei ole nimetatud meetmetest seni märgatavat kasu olnud. Siiski on kehtestatud või kehtes-tamisel hulk paljutõotavaid meetmeid: nende hulka kuuluvad tööharjutuslepingute toetamine Rootsi mudeli raames, kus palku kujundavad täiesti sõltumatud sotsiaal-partnerid. Pingutused õpipoisiope ja muud tüüpi töökohapõhise kutseõppe tugevdamiseks on samuti täiesti asjakohased, aga et need saavutaksid soovitud mõju, tuleb neile seada kõrgelennulisemaid sihte. Töösuhete kaitset käsitlevate õigusaktide läbivaatamise ja noortele töökoha garanteerimise kavade eeliste ärakasuta-mise osas võiks veel pingutada. Üldistele subsidiumidele tuleks eelistada kitsamalt piiritletud meetmeid, mis on suunatud enim abi vajajatele, Rootsi töökohtade garanteerimise kava alusel pakutakse noortele, kes otsivad tööd riigi tööturuasutuse kaudu ja kes on juba olnud töötä 90 päeva, sihtotstarbelisi teenuseid, et aidata parandada nende võimalusi leida tööd ja haridusvõimalusi. Praegu aga tundub, et see garantii ei ole nii tulemuslikult suunatud noortele, kes ei õpi ega ole registreeritud riik-likus tööturuasutuses. Kooskõlas 2012. aasta soovitusega on Rootsi tellinud ülevaate restoranide ja toitlustuskoh-tade vähendatud käibemaksu mõju kohta hindadele,

palkadele ja noorte tööhõivele, mis peaks andma esimesi tulemusi jaanuaris 2014 ning lõppjärgeldused peaksid valmima aastal 2016. Ülevaade on oluline, arvestades, et selle meetme kulutõhususe kohta on tõstatatud küsimusi.

- (14) Komisjon on Euroopa poolaasta raames põhjalikult hinnanud Rootsi majanduspoliitikat. Hinnatud on läheneemisprogrammi ja riiklikku reformikava ning esitatud on põhjalik analüüs. Hindamisel on arvesse võetud nende dokumentide asjakohasust Rootsi eelarve- ja sotsiaal-majanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, aga ka nende vastavust ELi eeskirjadele ja juhistele, pidades silmas vajadust tugevdada ELi üldist majandusjuhtimist, lisades tulevastesse riiklikesse otsustesse ELi tasandi panuse. Euroopa poolaasta raames koostatud komisjoni soovitusel kajastuvad soovitustes 1–4.
- (15) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu läheneemisprogrammiga tutvunud ja tema arvamus⁽¹⁾ selle kohta kajastub eelkõige soovitusel 1.
- (16) Nõukogu on komisjoni põhjalikust analüüsist ja kõnealusest hindamisest lähtudes riikliku reformikava ja läheneemisprogrammi läbi vaadanud. Nõukogu soovitusel, mis on esitatud määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel, kajastuvad allpool esitatud soovitustes 2 ja 3,

SOOVITAB Rootsil võtta ajavahemikus 2013–2014 järgmisi meetmeid:

1. Rakendada vajalikud meetmed, et ajada majanduskasvu toetavat eelarvepoliitikat ning säilitada tugev eelarvepositiivsus, tagades keskpika perioodi eesmärgi täitmise kogu programmiperioodi jooksul.

2. Jätkata erasektori võlakooormusega seotud riskide maandamist, vähendades võlguoleku soodustamist eluasemete maksustamisel, kaotades järk-järgult võimaluse arvata eluasemelaenu intressimaksed maksustatavast tulust maha ja/või tõi kinnisvaramakse. Võtta täiendavaid meetmeid, et soodustada ettevaatlikku laenuandmist, astudes samme eluasemelaenu tagasimaksmise edendamiseks. Vähendada äriühingute maksustamisel kalduvust kasutada laenukapitali.
3. Suurendada eluasemeturu tõhusust, jätkates üüride kehtestamise süsteemi reformimist ja tugevdades lepinguvabadust üürilevõtjate ja üürileandjate vahel. Edendada suuremat konkurentsi ehitussektoris ning vaadata üle planeerimis-, tsoonimis- ja loaandmismenetlused, et suurendada läbipaistvust, lühendada tähtaegu ja vähendada ehitusettevõtete turuletuleku tõkkeid.
4. Teha rohkem pingutusi, et parandada madala kvalifikatsiooniga noorte ja rändetaustaga inimeste lõimimist tööturule, kehtestades tugevamad ja paremini suunatud meetmed, et parandada nende tööalast konkurentsivõimet ja tõsta nõudlust nende elanikkonnagruppide tööjõu järele. Kiirendada tööd koolist tööle ülemineku lihtsustamiseks, sealhulgas kasutades ulatuslikumalt töökohapõhist õpet, õpipoisiõpet ja muid lepinguvorme, kus on ühendatud tööhõive ja haridus. Täiustada noortegarantiid, et see hõlmaks paremini noori, kes ei õpi. Viia lõpule ülevaade restoranidele ja toitlustusasutustele praegu kehtiva vähendatud käibemaksumäära tulemuslikkusest töökohtade loomise toetamisel ja teha sellest omad järeldused.

Brüssel, 9. juuli 2013

Nõukogu nimel
eesistuja
R. ŠADŽIUS

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 9 lõikele 2.